

Pravilno opremljene prošnje se imajo postavnim službenim potom vložiti do dne 15. decembra 1903 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet Konjice, 30. oktobra 1903.

Predsednik: Müller.

Ogrsko.

Naša „boljša“ polovica — kraljevina Ogrska — prihaja od dne do dne zanimivejša. A čuditi se temu ni, ker vladajo tu pravi in pristni potomci Abrahamovi, krivonosni židje, krščeni in nekrščeni. Sicer nosijo ti veliki patrijotje na jeziku vedno polno fraz o liberalizmu itd., a v istini je ta dežela — dežela solzá, dežela najhujšega terorizma, največjega koruptizma. Viteški Arpadovi, prepotentni magnatje, izkušajo preslepiti svet s svojim pompom in svojim patrijotizmom, a kdor odgrne one blesteče halje teh vitezov, ki se ž njimi tako radi ponašajo pred svetom, opazi na mah, da je to dežela, kjer raste edino le rdeča, žgoča paprika.

Oglejmo si nekoliko stanje učiteljstva v tej deželi — psevdoliberalizma. Socijalno stališče ogrskih učiteljev sicer na prvi pogled ni tako nizkotno kakor je njih politično, kjer kažejo pravo pasjo ponižnost napram vladajoči kliki. Končni smoter vsemu delovanju ogrskega učiteljstva je, povečati „slavo in moč ogrske kraljevine“. In Bog nedaj, da bi se kak ogrski (in tudi hrvaški) učitelj pregrešil zoper to suprema lex. Vrvice dobi takoj!

Šole na Ogrskem so dvojne, državne in občinske. V prvih poučujejo od države nastavljeni učitelji, katerih število broji okolo 4200. Njih plača je seveda razdeljena po krajevnih razmerah, sledeča: večina dobiva 800 do 1000 K, nekaj malega ima 1200 K in le 87 učnih oseb 1400 K. Vrhutega še petletnice po 100 K in stanarine 200 do 600 K.

Učiteljstvo občinskih šol dobiva kot eksistenčni minimum 600 K, a če politična, oziroma verska občina ne more sama plačati tega zneska, ji pomaga država. Večina verskih občin, t. j. kalvinskega in židovskega veroizpovedanja, je prisila vlado, da prispeva k učiteljskim plačam toliko, da znašajo 800 K; le rimsko katoliške verske občine vztrajajo pri „sijajni plači“ 600 K. To pa zaradi tega, ker nočejo prositi vlade podpore, ker bi potem ta imela besedo pri teh šolah, a gotovi krogi ravno tega nočejo, zakaj namen posvečuje sredstva.

Vkljub tej mizeriji se pa učiteljstvo nikakor ne upa odločno nastopiti proti tej beraški nagradi, nego slepo drvi za vladno stranko, akoravno dobro ve, da ravno od te vladajoče stranke nikakor ne sme pričakovati izboljšanja plač. S takozvano neodvisno stranko se ogrsko učiteljstvo nikakor ne upa identificirati, ker dobro ve, da bi bila to njega pogibelj, a ko bi le količkaj možatosti in skupnosti poznali ogrski učitelji, bi lahko marsikaterega vladnega pristaša strmoglavili in pomagali neodvisnemu poslanecu do mandata. Da je neodvisna stranka bolj naklonjena učiteljstvu, kaže pač dejstvo, da je prva glasovala pri zadnji regulaciji učit. plač za eksistenčni minimum 1200 K, a vladna stranka in takozvana „ljudska stranka“, kjer dominujejo sami katoliški aristokratje in razni prelatje, sta zmagali s famoznimi 600 kronami.

Shodov imajo ogrski učitelji več kakor preveč in tu med seboj lepo zabavljajo o slabih plačah itd., a v javnost se pa ne upajo, ker nimaje lastnega, neodvisnega časopisja in ker stoje učiteljskim društvom na čelu večinoma možje, ki imajo jako, jako prožno hrbtenico in katerih namen je, splezati pa hrbtih drugih na višja mesta. Tako n. pr. predseduje učit. društvu „Eötvös“ mož, ki je obenem tudi vladni svetnik. Mož je imel to srečo, da je bil sošolec naučnega ministra Vlašiča; in le ta ga je imenoval sekcijским načelnikom v naučnem ministrstvu. Prej je bil profesor francoščine na realki, o ljudskem šolstvu pa še pojma nima. Sedaj je tudi glavni urednik učiteljskega lista „Neptanitok Lapja“. — Sličen temu možu je njegov adlatus — sourednik imenovane lista in podpredsednik društva „Eötvös“ — z letno nagrado 1600 K. Učit. društvo „Eötvös“ ima jako lepo imetje in razdeljuje vsako leto 150—200 K podpor po 100—200 K učit. sirotam in učit. vdovam. Da se pa pri tej razdelitvi posebno ozira na take vdove in sirote, čigar soprogi, oziroma očetje so bili pravi patrijotje, je itak umljivo; „državi nevarnih elementov“ otroci in vdove ne smejo biti deležni kakih podpor.

Tudi zveza vseh ogrskih učiteljskih društev ima na čelu takega vladnega mameluka, ki se ne upa storiti prav nikakega odločilnega koraka v prid učiteljstvu. Kar rečejo pri zeleni mizi, to drži!

Ogrsko učiteljstvo nima tudi nikakega samostojno nastopajočega učiteljskega lista. Izhaja pač več učit. listov, a njih glavna naloga je, poročati na dolgo in široko o raznih okraj. učit. konferencijah, o raznih hospitacijah itd., a da bi pa kako zinil proti višji oblasti, če zagreši kakega kozla, tega si ne upa. In ne čudimo se: saj se tudi pri nas še dobe ljudje, ki jim piše „Učit. Tovariš“ prehudo.

Najbolj razširjen je vladni učit. list „Neptanitok Lapja“ ki je zagledal luč sveta že l. 1868. Vlado stane ta list letnih 25.000 kron. Tiskajo ga v državni tiskarnici in pošiljajo ga gratis in poštnine prosto vsem šolam na Ogrskem. Ureduje ga že prej imenovani vladni svetnik — seveda ga imenuje naučni minister. — Uredniku sta pridružena dva, tudi od ministra potrjena sourednika. List izhaja tedensko, in ker ima list svojo zibel v ministrstvu, je lahko umljivo, da mu ne zmanjka nikdar gradiva, zakaj učiteljstvo se kar tepe za sodelovanje, ker si s tem obenem najbolj gladi pot na višave. In čim ponižnejše, čim lepše — v vladnem smislu namreč — je pisan članek, tem rajši ga obelodanijo. Taki sodelovalci dobe potem razen dobre note tudi še nekaj kron nagrade. Na ta način vzgajajo ogrsko učiteljstvo v same prave, pristne ogrske „backe“, ki slepo drve za vsakim vladnim migljajem.

Vsakega samostojno mislečega učitelja pa izkušajo moralno in fizično ukončati, ako ne gre izlepa mora iti pa z zvijačo.

In zborovanja — ta so vam krasna! Uradne konferencije in društvena zborovanja so popolnoma enaka. Pri otvoritvi kakor tudi pri sklepu puste „živeti“ vse mogoče šolske faktorje od najnižjega do najvišjega. In čujete na stotine samih čestitih imen! In to se dogaja v deželi najhujšega „liberalizma“ v začetku 20tega stoletja.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vsa leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisal naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema gosp. Francšek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.